

УДК 911: 327

«ЗЕЛЕНА РЕВОЛЮЦІЯ» – ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Мальнєва В.Л., студ., Антощенкова В.В., к.е.н., доцент
(Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка)

Проводячи аналіз аграрного сектору в світі, дуже часто використовують поняття «Зелена революція». В 30-х роках минулого століття на основі науково-технічного прогресу почали відбуватися, особливо в рослинництві, переоснащення технологічних процесів з використанням новітньої агротехніки та агротехнологій. Одна машина почала замінювати працю сотень людей і значно підвищувала продуктивність праці.

У США, Канаді, Великобританії та інших економічно розвинених країнах «зелена революція» відбулася ще перед Другою світовою війною та протягом перших післявоєнних десятиліть. Механізація сільськогосподарського виробництва, запровадження передової агротехніки, укрупнення фермерських господарств викликали небачений до того рівень продуктивності сільськогосподарської праці. «Зелена революція» згодом почала розгортатися і в країнах, що розвиваються. Їхнє примітивне сільське господарство рухалося шляхом, який уже пройшли країни Заходу. А в розвинених країнах у цей час почався наступний етап «зеленої революції», під назвою «біотехнологічна революція», що передбачала широке застосування біотехнології, комп'ютерів, нових засобів захисту рослин, способів обробітку ґрунтів тощо. Інакше кажучи, поки країни, що розвиваються, механізують сільське господарство, розвинені країни світу здійснюють його біотехнологізацію [1, с.135].

Після Другої світової війни, коли Європа почала відновлювати свої розірвані війною землі, вона звернулася до США, щоб ті забезпечили Європу продуктами харчування. Зросло інвестування в сільськогосподарські дослідження, щоб задовольнити прохання урядів країн Європи в забезпеченні сільськогосподарською сировиною та готовою продукцією. Як наслідок науково-технічних розробок з'являються нові технології вирощування продукції рослинництва (з використанням ефективних добрив та пестицидів). У поєднанні з попередньою революцією в галузі сільського господарства – появою новітньої техніки, ці нові хімічні речовини дозволяли одній людині обробляти більше землі, ніж будь-коли раніше, при цьому досягати значного зростання врожайності культур і зменшення втрат при зборі врожаю. Поєднання техніки та технологій дало світові надію, що за допомогою такої сильної технології в світі ніколи не виникне дефіцит продовольства [2].

Починаючи з періоду «Зеленої революції» та технологічного прориву, значно зросла урожайність та продуктивність. Адже головне завдання кожного виробника сільськогосподарської продукції було і залишається збільшення обсягів виробництва продукції, застосовуючи нові технології, сучасну техніку, сучасні добрива, пестициди та інше.

Однак кожен науково-технічний прогрес (що є двигуном економіки) має і свої негативні сторони і наразі це відчувається у всіх країнах з розвиненим сільським господарством: безробіття, екологічні та техногенні катастрофи, зашкалюючий вміст заборонених хімічних речовин в сільськогосподарській продукції, використання генно-модифікованих організмів в сільському господарстві. Незважаючи на збільшення виробництва, реальні прибутки в американських господарствах протягом десятиліть зменшувалися. Наприклад, американське виробництво пшениці вдвічі збільшилося з 1960 по 2000 рік, але американська частка на світовому ринку пшениці зменшилась, оскільки інші країни прийняли нові технології та приєдналися до конкуренції, запустивши вже «світову бігову доріжку Кокрейна». Це проблема, з якою стикаються багато окремих фермерів. Якщо вони не зможуть постійно удосконалювати виробництво та утримувати конкурентоспроможність, їхні прибутки повільно зникають, як і самі підприємства. Сільськогосподарська техніка та технології постійно удосконалюються, хоча і не так швидко як рухається «бігова доріжка». А отже, висновки видатного науковця Віларда Кокрейна підтверджуються результатами, які розвинені країни світу вже відчувають на собі протягом останніх як мінімум 30 років: жорстку конкуренцію, надвиробництво, занижені закупівельні ціни на сировину, численні факти банкрутства. Доки одні країни переживали надвиробництво продукції, перевищення обсягів пропозиції над попитом, інші, особливо постсоціалістичні країни із задоволенням відкривали ринки для імпортової продукції, задовольняючи дефіцитний внутрішній ринок і поступово знищуючи власне виробництво та перетворюючи його на сировинний придаток.

Наразі черга соціально-науково прогресу в аграрному секторі яка полягає в системному осмисленні функціонування фермерських господарств чи проєктів нового рівня, які зможуть себе підтримувати, досягати екологічного, економічного, соціального ефекту та бути поза конкуренцією на своїй ніші ринку (наприклад міські еко-ферми).

Список літератури:

1. Blank, Steven C. The Economics of American Agriculture: Evolution and Global Development. Armonk, NY: M.E. Sharpe, 2008.
2. Україна: ринок сільськогосподарської техніки. аналіз та перспективи / Антощенко Р.В., Антощенкова В.В. та ін. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка. Сер. Технічні науки. 2019. Вип. 198. С.194-201.